

Oleśnica, 09.12.2019 r.

Szanowna Pani

.....

Szanowna Pani,

Serdecznie gratulujemy objęcia mandatu Posła / Senatora RP.

Zwracamy się z gorącą prośbą o wsparcie dla rozwoju instrumentu terytorialnego Unii Europejskiej – **Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)** w Polsce i w Europie. Proponujemy powrót do rozwiązania zastosowanego w już w pracach Sejmu VII kadencji, gdy kwestie Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dyskutowane były w jednej z komisji sejmowych.

Jako Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD jesteśmy za:

- Obowiązkowym zastosowaniem w RLKS min. 5% każdego z 4 funduszy;
- Tworzeniem LSR przez społeczność lokalną wokół jej potrzeb i szans, a nie pod konkretny program czy źródło finansowania;
- Jednolitymi w ramach RLKS zasadami korzystania z 4 funduszy;
- Uproszczeniami dla Beneficjentów i LGD (m.in. zastosowanie ryczałtu na szerszą skalę);
- Prosta strukturą zarządzania instrumentem RLKS, zapewniającą sprawną i szybką obsługą wniosków (jedną z kluczowych kwestii jest wyeliminowanie powielania się kompetencji Rady LGD oraz SW);
- Wprowadzeniem mechanizmu zabezpieczającego przed tworzeniem dwóch różnych podejść wobec rozwoju obszarów wiejskich (jedno w ramach WPR, drugie w ramach Polityki Spójności).

Nasze stanowisko jest w pełni zbieżne ze stanowiskiem europejskiego stowarzyszenia LGD – ELARD.

Z nadzieją oczekujemy dobrych regulacji ws. RLKS z Unii Europejskiej. W dniu 10 maja 2016 r. Parlament Europejski podjął Rezolucję w sprawie nowych narzędzi rozwoju terytorialnego w polityce spójności na lata 2014-2020: zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (CLLD)* (2015/2224(INI)). Za tą rezolucją byli wszyscy głosujący ówczesni europosłowie PIS, PO, PSL i SLD. W załączeniu wybrane tezy tej bardzo przychylniej dla obu instrumentów rezolucji.

W pkt. 42 Parlament Europejski zwraca się o przeanalizowanie [...] czy w przepisach dotyczących polityki spójności na okres po 2020 r. pożądanym byłoby obowiązkowe podejście przewidujące zapewnienie kwot minimalnych na te instrumenty w programach operacyjnych. 7 października 2019 r., Komitet Regionów przyjął opinię o RLKS, w której rekomenduje przeznaczenie na ten instrument 8% ze środków EFRR i EFS. 7 grudnia 2017 r. opinię wzywającą do przeznaczenia na RLKS po 15% z każdego funduszu podjął Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny. Niemniej szczegółowe regulacje prawne oczywiście tworzone będą w naszym kraju, w pierwszej kolejności przez polski Parlament.

Lokalne Grupy Działania, będące niezbędnym elementem instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (w skrócie RLKS; mechanizm ten realizowany tylko na obszarach wiejskich jak ma to miejsce w woj. małopolskim - nazywany jest podejściem LEADER) są trwałą częścią zarządzania rozwojem obszarów wiejskich w Europie od ponad 28 lat, a w Polsce od 15 lat. W obecnym okresie finansowania UE, RLKS obejmuje także obszary miejskie, w Polsce niestety tylko w województwie kujawsko-pomorskim i tylko z EFS. Tylko w tym województwie i woj. podlaskim, RLKS wspierany jest także ze środków RPO -4% i 4,6% budżetu tych programów. Tymczasem na Węgrzech działa 99 LGD miejskich korzystających z EFRR i EFS (LGD w 10-tysięcznych miastach pozyskały blisko 7 mln zł, a w 60-tysięcznych ponad 20 mln zł).

Badania ewaluacyjne w Europie, w tym w Polsce wskazują na pozytywne oddziaływanie LGD na rozwój lokalny. Raport NIK z 2018 r. oceniający realizację mechanizmu RLKS wskazuje, że 85% kontrolowanych LGD bez zastrzeżeń wypełniają swoje zadania. W załączeniu przedstawiamy dotyczące RLKS wnioski z projektu badawczego wykonanego w ubiegłym roku na zlecenie Ministerstwa i Rozwoju.

Funkcjonowanie wielofundusowego RLKS w woj. kujawsko-pomorskim i podlaskim jest oceniane dobrze (w podlaskim nawet bardzo dobrze), zarówno przez LGD, beneficjentów, jak i tamtejsze urzędy marszałkowskie. Dobrze działają grupy miejskie w kujawsko-pomorskim, choć okres rozruch był tu dłuższy, ze względu na element nowości.

Pozostajemy do dyspozycji Pani Senator w celu udzielenia dodatkowych wyjaśnień.

z poważaniem

w imieniu zarządu

Agnieszka Kasina
*Prezes Zarządu
Związku Stowarzyszeń
Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD*

Wybrane tezy Rezolucji Parlamentu Europejskiego z 10 maja 2016 r. w sprawie nowych narzędzi rozwoju terytorialnego w polityce spójności na lata 2014-2020: zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (CLLD)1 (2015/2224(INI))

W Rezolucji Parlament Europejski m.in.:

- uważa, że należy nadal propagować delegowanie kompetencji i zasobów na niższe szczeble w ramach funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz że niechęć organów zarządzających do takiego postępowania może ograniczyć potencjał dwóch instrumentów (pkt. 3);
- zachęca państwa członkowskie, by określiły strategię poprawy wykorzystywania RLKS i ZIT za pośrednictwem wielofunduszowego podejścia do stworzenia skuteczniejszych regionalnych i lokalnych strategii rozwoju (pkt. 10);
- podkreśla, że integracja wielu funduszy nadal stanowi wyzwanie dla zainteresowanych stron, szczególnie w kontekście RLKS i ZIT; uważa, że wysiłki na rzecz uproszczenia są niezbędne, aby stworzyć warunki do wdrażania tych narzędzi (pkt. 11);
- podkreśla w szczególności potrzebę uporania się z praktyką nadmiernie rygorystycznego wdrażania, w wyniku której na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym tworzone są dodatkowe wymogi i przeszkody (pkt. 12);
- z zadowoleniem przyjmuje nastawienie Komisji na rezultaty i wyniki, co powinno również pomóc lokalnym decydentom w odstąpieniu od nadmiernej dbałości o absorpcję funduszy i katalogowanie procesów wdrażania i skoncentrowaniu się na określaniu rzeczywistych i wymiernych celów (pkt. 14);
- wyraża zaniepokojenie brakiem właściwej komunikacji między różnymi podmiotami; zachęca do podejmowania inicjatyw, których celem jest poprawa wymiany informacji; apeluje do Komisji, by w współpracy z państwami członkowskimi poprawiała koordynację i rozpowszechnianie informacji dotyczących RLKS i ZIT (pkt. 15);
- domaga się, by RLKS i ZIT służyły większemu udziałowi obywateli w zarządzaniu na szczeblu lokalnym i regionalnym, poprzez bezpośrednie zaangażowanie w proces podejmowania decyzji (pkt. 15);
- zwraca uwagę, że RLKS stwarza możliwości dla obszarów miejskich i podmiejskich oraz że powinna być integralną częścią szerszych strategii rozwoju obszarów miejskich; przypomina, że [...] rozwój obszarów miejskich musi być zrównoważony i spójny z rozwojem otaczających je obszarów podmiejskich i wiejskich (pkt. 23);
- z żalem zauważa, że w niektórych państwach członkowskich RLKS zostanie wprowadzony w drodze podejścia jednofunduszowego, które może prowadzić do utraty szans na tworzenie skuteczniejszych lokalnych strategii rozwoju (pkt. 24);
- apeluje do Komisji i państw członkowskich o korzystanie z inicjatyw RLKS oraz o zapewnienie większej elastyczności w ramach programów operacyjnych i w kontekście regionalnych, krajowych i unijnych ram politycznych, tak by uwzględniły one w większej mierze priorytety strategii RLKS (pkt. 30);
- uznaje sukces lokalnych grup działania w zarządzaniu projektami i apeluje o przyznanie bardziej wszechstronnego finansowania i rozważenie zwiększenia zakresu działalności lokalnych grup działania; ubolewa, że władze krajowe w niektórych państwach

1 w przypadku wykorzystania w rewitalizacji instrumentu RLKS, celowym jest powierzenie LGD funkcji zarządcy/operatora rewitalizacji

- członkowskich ograniczają RLKS do jednego konkretnego celu polityki (pkt. 30);
- jest zdania, że RLKS i ZIT powinny odgrywać jeszcze ważniejszą rolę w przyszłej polityce spójności (pkt. 41);
- zwraca się o przeanalizowanie [...] czy w przepisach dotyczących polityki spójności na okres po 2020 r. pożądane byłoby obowiązkowe podejście przewidujące zapewnienie kwot minimalnych na te instrumenty w programach operacyjnych (pkt.42).

Raport Końcowy projektu badawczego „Analiza skuteczności i efektywności instrumentów terytorialnych wdrażanych na poziomie regionalnym i lokalnym w ramach środków polityki spójności 2014-2020 oraz instrumentów terytorialnych i programów sektorowych wdrażanych w ramach krajowych środków budżetowych – rekomendacje dla systemu wdrażania KSRR 2030”

ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Kraków – Warszawa, lipiec 2018

Załącznik nr 3. Tabela wniosków i rekomendacji dla instrumentów terytorialnych (fragmenty)

Instrumenty terytorialne: RLKS – podejście LEADER

Wnioski i rekomendacje (podejście przedmiotowe i formalne)

- sukces instrumentu RLKS opiera się na trzech filarach: (a) partycypacyjnym włączeniu społeczności lokalnych w programowanie i wdrażanie procesów rozwojowych, (b) trwałości międzyokresowej instrumentu i (c) możliwości bieżącego wsparcia finansowego procesu wdrażania projektów;
- zasady i mechanizm instrumentu RLKS wydaje się możliwy do powszechnego stosowania w obszarach miejskich i wiejskich, jako metoda rozwiązywania problemów w skali lokalnej;
- rekomenduje się upowszechnienie RLKS jako mechanizmu finansowanego zarówno z funduszu polityki rolnej, jak i z funduszu polityki spójności – warto narzucić stosowanie instrumentu we wszystkich RPO (na zasadach ZIT);
- należałoby tę powszechność wprowadzić na poziomie odgórnego zalecenia ze strony MR jako instytucji zarządzającej Umową Partnerstwa;
- najważniejszym zadaniem LGD powinno być wypracowywanie i uzgodnienie w skali subregionalnej / ponadlokalnej wspólnych koncepcji rozwojowych i projektów wzmacniających cały obszar funkcjonalny;
- LGD powinny być tygłem kreowania rozwiązań obszarowych, a nie tylko miejscem uzgadniania projektów poszczególnych partnerów, którzy mogą starać się o indywidualne wsparcie;
- opracowanie oddolnej LSR powinno następować przed określaniem źródeł finansowania poszczególnych interwencji; sposób finansowania strategii rozwoju i poszczególnych projektów wdrażających tę strategię powinien być określany na etapie zawierania kontraktu pomiędzy stroną rządową a podmiotami regionalnymi/lokalnymi;

Instrumenty terytorialne: Wnioski i rekomendacje (podejście podmiotowe)

- warto rozszerzyć układ instytucjonalny instrumentu, który powinien być koordynowany wspólnie przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przy czym lidera dla konkretnej LGD ustalić można w zależności od celów określonych w strategiach rozwoju lokalnego;
- beneficjenci - proponuje się utrzymać społeczności lokalne, działające poprzez:
 - lokalne grupy działania, jako partnerstwa wielosektorowe
 - osoby fizyczne, spełniające określone wymagania;
 - osoby prawne, spełniające określone wymagania;
 - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli siedziba tej jednostki lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR.

Instrumenty terytorialne: Rewitalizacja

Wnioski i rekomendacje (podejście przedmiotowe i formalne)

- celem jest silniejsze niż aktualnie stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w obszarach zmarginalizowanych - specjalna strefa rewitalizacji, poza aktualnie stosowanymi regulacjami
 - mogłaby pozwalać na stosowanie w jej granicach ulg podatkowych dla lokalnych przedsiębiorców zatrudniających osoby bezrobotne lub/i zamieszkujące obszar rewitalizacji
- warto rozważyć wykorzystanie instrumentu RLKS w środowisku miejskim w obszarach rewitalizacji

Wnioski i rekomendacje (podejście podmiotowe)

- konieczne jest uwzględnienie w regulacjach krajowych organizacji pozarządowych jako łącznika pomiędzy administracją publiczną a społecznościami zmarginalizowanymi – pochodzący z środowiska NGO zarządca/operator rewitalizacji lepiej spełni funkcję animatora rozwoju społeczności zmarginalizowanych niż administracja gminna.